

II. Ulaştırma ve Lojistik Ulusal Kongresi

22-23 Kasım 2018, Sakarya
<http://www.ulk.ist/>

Transit Ticaret ve Transit Taşımacılık Faaliyetleri'nin Muhasebeleştirilmesi ve Katma Değer Vergisi Açısından Değerlendirilmesi

Gökhan Baral

Dr. Öğr. Üyesi
Sakarya Uygulamalı Bilimler
Üniversitesi
baral@sakarya.edu.tr

Yaser Gürsoy

Öğr. Gör.
Uludağ Üniversitesi
ygursoy@uludag.edu.tr

Öz

Transit taşımacılık; bir malı bir ülke satıcısından teslim alıp, uluslararası taşıma kurallarına göre, üçüncü ülkeler üzerinden geçirilmek suretiyle, başka bir ülkedeki alıcısına teslim etmek amacıyla taşıma hizmeti vermektedir. Transit taşımacılık yerine, ekipman ve personelin taşınması, askeri teçhizatların tedariki, bakımı ve yenilenmesi gibi faaliyetleri içeren askeri fonksiyon olarak tanımlanan lojistik kavramı kullanılmaktadır. Lojistik kavramı günümüzde; taşımacılık, depolama, stok takibi, yükleme-boşaltma, sipariş işleme, ambalajlama, satın alma ve bilgi işlem faaliyetlerinin tamamını kapsamaktadır. Lojistik faaliyetler, tedarikçilere kazan-kazan ilişkisine dayanan uzun süreçli ticari faaliyetlerin sürmesine imkân sağlar; buda işletmelerin performansını artırır. İşletmeye; sadık müşteriler sağlar. Başarılı birçok işletme; lojistik faaliyetleri sonucunda rekabet avantajı elde etmektedir. Transit taşımacılık, uygulamada transit ticaret ile karıştırılmaktadır oysaki ikisi de ayrı faaliyetlerdir. Uluslararası ticarete transit ticaret ve transit taşımacılık birbirinden ayrı işlemlerdir. Birinde uluslararası ticaret alış, satış vardır. Diğerinde ise taşımacılık hizmeti vardır. Transit taşımacılık ise bir malı bir ülke satıcısından teslim alıp, uluslararası taşıma kurallarına göre, üçüncü ülkeler üzerinden geçirilmek suretiyle, başka bir ülkedeki alıcısına teslim etmek amacıyla taşıma hizmeti vermektedir.

Çalışmamızda; Türkiye'de Başlayıp Yurt Dışında Sona Eren Taşımacılık, Türkiye'de Başlayıp, Türkiye'de Sona Eren Taşımacılık, Yabancı Bir Ülkede Başlayıp Türkiye'de Sona Eren Taşımacılık olayları muhasebe ve kdv açısından değerlendirilmiştir. Transit ticaret işlemlerinde banka bulunması zorunludur. Transit ticaret alış faturasının düzenlenmesinde ve fatura bedellerinin ödenmesinde ithalat kambiyo hükümleri, satış faturası işlemlerinde ve transit ticaret satış hasılatının tahsilinde ihracat kambiyo hükümleri geçerlidir. Transit ticaret alış faturalarında döviz satış kuru, satış faturalarında ise döviz alış kuru uygulanır. Transit ticaret satış bedelinin tasarrufu serbesttir. Gümrük kanunundaki transit rejimin uygulandığı malların teslimi KDV'den istisnadır. Yurtdışında gerçekleşen mal teslimleri ile yurt dışında ifa edilip yine yurtdışında yararlanılan hizmetler KDV'nin konusuna girmez. Türkiye'de yapılmayan işlemin bedeli üzerinden KDV hesaplanmaz. Transit ticarete konu ürün ile ilgili düzenlenen Gümrük Çıkış Beyannamesi (GÇB) farklı kod ile düzenlenir. Transit Ticarete malların satışın fatura

ile belgelenir. Millileştirilmeksizin satışa konu olduğu için KDV'nin konusuna girmez. Fakat: “Mal ve Hizmet Alımlarına İlişkin Bildirim Formu (Ba)” ve “Mal ve Hizmet Satışlarına İlişkin Bildirim Formu (Bs)” düzenlenir. Türkiye’de vergi mükellefi olan firmaların, yurt dışından fatura ile aldığı transit ticarete konu malın muhasebe işlemi alış faturası ile, sattığı malın muhasebe işlemi satış faturası ile düzenlenir. Herhangi bir ülkede başlayan ve en az bir ülke toprakları üzerinden geçtikten sonra, bir başka ülkede sona eren taşımacılık, transit taşımacılık olarak adlandırılır. Transit taşımacılık; başlama ve sona erme ülkeleri dışında kalan ülkeler üzerinden yapılan taşımaları kapsayan yolcu veya eşya taşıma işlemidir. Uluslararası TIR Sözleşmesi’ ne göre transit mallar hiçbir vergi, resim, harç ödemediği üçüncü ülke sınırları arasından taşınabilir. Transit ve Türkiye ile yabancı ülkeler arasında yapılan taşımacılık işlerinde KDV istisnadır.

İhracat rejimi kapsamında yurt dışına çıkarılacak eşyayı taşıyan kamyon, çekici ve soğutucu ünitesine sahip yarı römorkların standart depolarına yalnızca yurt dışına çıkışları yapılacak motorin teslimi katma değer vergisinden istisnadır. Transit ve Türkiye ile yabancı ülkeler arasında deniz, hava, karayolu ve demiryolu ile yapılan yük ve yolcu taşıma işlemleri KDV’den istisna edilmiştir. İhracat ile ilgili taşıma yurt içinde başlayıp, yine yurt içi gümrükte sona ererse, bu taşıma hizmet faturasında KDV uygulanır. Yurt içi gümrükten sonra başka taşıma aracına yüklenir ve yurt dışına çıkış yapılır ise bu ikinci taşıma aracı hizmeti KDV’den istisnadır. Türkiye’de başlayıp, Türkiye’deki bir serbest bölgede sona eren taşımacılık ve lojistik hizmetleri de KDV’ye tabidir. Yurt içi, yurt dışı ve serbest bölgelere taşıma ve lojistik faturalarının ayrı düzenlenmesi, KDV istisnası uygulaması ve ayırımı için yararlı olur. Uluslararası taşımacılık yapan yerli gemi ve uçaklar, yurt içinde bulunan bir firmanın yurt dışında kendi adına faaliyet gösteren “şubesi” niteliği taşıdığından bu araçlara yapılan söz konusu teslimlerde Gümrük Beyannamesi düzenlenirse, ihracat istisnası kapsamına girer.

Çalışmamızda; transit ticaret ile transit taşımacılık kavram kargaşası giderilmeye çalışılmıştır. Vergisel açıdan, kur değerlemeleri açısından, Katma Değer Vergisi açısından konu ele alınmıştır. İhracatta, ithalatta taşımacılık faaliyeti veren ve alanlar açısından muhasebe kayıtları incelenmiştir. Taşımacılık faaliyeti verenler ve alanlar için farkındalık oluşması istenmiştir.

Anahtar Kelimeler:

Transit Ticaret, Transit Taşımacılık, Vergilendirme